

§ 72 Lokalisering av kyrkliga utbildningar

CECILIA BRINCK:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag talar för utskottet och jag ska försöka fatta mig extremt kort. Utskottets ställningstagande när det gäller motionen 2012:37 är formellt. Detta är inte en fråga som kyrkomötet äger. Det här beslutet har fattats av Nämnden för utbildning, forskning och kultur. Den här motionen borde ha avisats, den borde aldrig ha hamnat i utskottet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

BISKOP ANTJE JACKELÉN:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Om jag inte hade behövt ge mig iväg till bokmässan innan slutjusteringen av det här betänkandet, skulle jag ha anslutit till min kollega Åke Bonniers särskilda mening. Jag menar alltså också, att det är principiellt viktigt med mer än en utbildningsort. Att, som utskottet konstaterar, Nämnden för utbildning, forskning och kultur har fattat beslut om ny utbildningsorganisation är riktigt. Men detta kan inte befria kyrkomötet från sitt ansvar att se en större helhet än den som ingår i nämndens direktiv. När nu kyrkostyrelsen har beslutat om en strategi för undervisning och mission, framstår det som angeläget att sätta frågan om Svenska kyrkans pastoralteologiska utbildningsinstitut i ett större sammanhang än det som utgörs av nämndens mandat. Det här är alltså en vädjan om att se det större sammanhanget.

Till det större sammanhanget hör bland annat: Varje luthersk kyrka med självaktning bör ha ett religionspedagogiskt institut, särskilt aktuellt nu för oss efter kyrkostyrelsens satsning på undervisning. Ett sådant institut kunde med fördel knytas till en pastoralteologisk utbildningsort, medan till exempel glesbygds- och storstadsfrågor kunde knytas till en annan. En sådan profilering, som kanske är i samklang med respektive utbildningsortskaraktär, skapar goda förutsättningar för att på ett effektivt sätt hålla ihop praxis nära forskning och utbildning. God undervisning behöver den här växelverkan mellan forskning och utbildning.

En framgångsrik utbildningssituation kräver också den goda konkurrensen. Utan dynamik mellan olika utbildningsorter blir det svårt att få den kvalitet som vi behöver. Att hög utbildningskvalitet skapas genom centralisering, som utskottsbetänkandet tycks göra gällande, är lika egendomligt som att tro att domstolsväsendet blir bättre när man centraliserar och tar bort jämförelsemöjligheterna. Den goda konkurrensen mellan enheter har bättre förutsättningar att föda fram spetskompetens. Det är trots allt lättare att flytta spetskompetenta lärare än hela klasser.

Vi kan naturligtvis inte ha hur många utbildningsorter som helst men definitivt mer än en. Två tredjedelar av landet ligger norr om Uppsala. 40 procent av präst- och diakontjänster finns i södra Sverige, Lunds, Växjö, Göteborgs, södra Skara och södra Linköpings stift. Därför är det väsentligt att det finns möjlighet till utbildning även i denna region. Närhet till utbildningsort påverkar möjligheterna att ha kompetenta medarbetare. Så jag vädjar: Tänk större, tänk bättre!

PATRIK EHN:

Herr ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! I början av 1960-talet träffades mina föräldrar på Stora Sköndal. Min mor utbildade sig till kyrkokantor, en utbildning som var alldeles ny där, och min far läste till socionom och byggde på den utbildningen med en diakoniutbildning. När min far skulle åka hem och hälsa på farmor och farfar var det tåg till Kolbäck och rälsbuss sista

sträckan hem till Hallstahammar. För min mor var det tåg hem till Kalmar via Nässjö, en resa som tog sin tid. Så småningom föddes jag och sedan min bror och vi bosatte oss i Otterbäcken i Amnehärads församling, där min mor tjänstgjorde i 37 år som kantor, en mycket duktig och uppskattad kantor måste jag få säga utan att skryta på något sätt.

Vad vill jag då ha sagt med detta? Jo, att lokaliseringen av kyrkliga utbildningar så klart är viktig, oavsett vem som är huvudman, men att viktigare än lokaliseringen är utbildningens kvalitet. Nu är det så att Nämnden för utbildning, forskning och kultur har fattat ett beslut om en ny utbildningsorganisation för kyrkomusiker, diakoner med flera. Beslutet innebär att Svenska kyrkan inrättar ett utbildningsinstitut i egen regi och att detta ska ligga här i Uppsala. Jag tror att det är ett väl övervägt beslut och därför föreslår jag, trots att jag är från Göteborg, i likhet med utskottet att motion 2012:37 avslås. Tack.

BRITT LOUISE AGRELL:

Utskottets företrädare har en uppfattning och det tycker jag är ett märkligt sätt att resonera. Oavsett om man skulle kunna tolka nämndens instruktion som att man där har rätt att besluta om såväl utbildningar som organisation, måste det ändå vara kyrkomötet som är Svenska kyrkans högsta beslutande organ obetaget att ha synpunkter på en sådan för kyrkan grundläggande och viktig fråga. Jag vill påpeka att det förra gången vi hade en utbildningsreform, i början på 90-talet, var dåvarande Ombudsmötet, identiskt med kyrkomötet, som fattade beslut och därigenom också tog ansvar för beslutet.

Vi har inga problem med att man har ett förvaltningsbolag, där kyrkan tar hand om den pastorala utbildningen i egen regi, men vad vi vänder oss emot är, att man vill lokalisera utbildningen till en ort. Sverige är ett land med långa avstånd och ett land som både innehåller storstad och glesbygd. Den största delen av landet finns dessutom norr om Uppsala. Även om inte merparten av människorna av tvingande skäl faktiskt bor där, finns det ändå ganska många människor som bor norr om Uppsala. Svenska kyrkan ska ju som bekant vara en rikstäckande kyrka och finnas i hela landet.

Vi måste också inse att vi kan ha nog så stora ambitioner att få unga människor att välja våra utbildningar, men det är mycket troligt att man i stället som i dag först arbetar ute i samhället innan man väljer tjänst i kyrkan. Det gäller särskilt diakoner och det tycker jag är bra. Att man då som etablerad med hem och familj skulle vara tvungen att flytta till Uppsala kan medföra, att man helt enkelt avstår från att bli diakon och det är väl inte det vi vill. Två eller flera utbildningsorter i vårt avlånga land skapar större närhet till hemorten och kan påverka rekrytering också till församlingar i glesbygd. Det är ju faktiskt så att Karlstads, Västerås, norra delen av Uppsala, Härnösands och Luleå stift dessutom har en glesbygdsproblematik som inte på samma sätt finns i resten av landet och som kanske behöver belysas särskilt på en utbildningsort i den norra landsdelen. En samverkan mellan flera aktörer är stimulerande för utbildningens bredd och bra för utbildningens kvalitetsutveckling. Vi har fått sådana här förslag till yttranden över våra motioner av De ungas kyrkomöte. De påpekar också, att det skulle gynna barnfamiljer att ha flera utbildningsorter och ge en mångfald som kan vara utvecklande och berikande.

Enligt nämndens handlingsplan ska man ha överläggningar med kyrkostyrelsen i samband med en utredning om påbyggnadsutbildning som man ska göra. Det är också generalsekreteraren, kyrkostyrelsens högsta tjänsteman, som har ansvar för utbildningsinstitutet. Syftet med vår motion är, att kyrkostyrelsen i

dess sammanhang ska ta hänsyn till de fördelar som möjligheten till flera utbildningsorter inom det tänkta institutets ram har för en rikstäckande folkkyrka.

Jag yrkar bifall till reservationen.

CECILIA BRINCK (REPLIK):

Ordförande! Jag vill bara i all stillhet påpeka, att det faktiskt inte är så att utskottets företrädare står i talarstolen och har uppfattningar. Det är utskottets majoritet som har den uppfattning som jag gav uttryck för för en stund sedan. Jag vill också påpeka, att enligt den arbetsordning vi har, de delegationsordningar vi har och de instruktioner våra nämnder har fattas vissa beslut på vissa nivåer. Poängen med delegation är inte att man tar tillbaka den, om den man har delegerat beslutsrätten till fattat ett beslut som man skulle råka tycka illa om.

BRITT LOUISE AGRELL (REPLIK):

Att jag sa som jag sa beror på, att det var just utskottets nuvarande företrädare som framförde uppfattningen om avvisning i vårt arbete i Kyrkolivsutskottet, där vi båda satt. Dessutom var det faktiskt så, att det var lite problematiskt med att tolka den här instruktionen. Utskottet fick därför lov att be rättschefen komma och hon trodde att man nog skulle kunna tolka den så som nu utskottet har gjort. Egentligen är det ju inte detta det handlar om. Vad det handlar om är, att kyrkomötet måste kunna ha uppfattningar om detta. Vad vi har begärt är, att kyrkomötet ska be kyrkostyrelsen att ta hänsyn till de här frågorna i det fortsatta arbetet, där kyrkostyrelsen faktiskt enligt nämndens handlingsplan ska vara med.

CECILIA BRINCK (REPLIK):

Ja, men Britt Louise Agrell, självklart kan kyrkomötet ha uppfattningar i frågan. Jag har inte sagt någonting annat. Det jag har sagt är, att kyrkomötet inte kan ta tillbaka en delegation bara för att det fattats ett beslut med den delegationen som kyrkomötet inte tycker om.

BRITT LOUISE AGRELL (REPLIK):

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Kyrkomötet måste kunna säga hur man vill att utbildningarna ska organiseras i framtiden. Annars är det något uppenbart fel.

CHRISTINA MELTIN WESTERLUND:

Jag yrkar bifall till motion 2012:37 och avslag på utskottets avslagsyrkande 2012:6. Den 2 november sände jag in en lista till kyrkostyrelsen med cirka 700 namn. Det är människor från större delen av landet samt även några som har flyttat utomlands, som protesterar mot centraliseringen av de kyrkliga utbildningarna till Uppsala. För vår del i Härnösand betyder det också, att vi slåss för vår regionala överlevnad. En centralisering av utbildningssamordningen kanske känns nödvändig om man tycker, att de utbildningar som nu finns runt om i landet inte uppfyller det krav man har. Det är möjligt och det är positivt, att man nu vill hålla samman de studerande inom de kyrkliga utbildningarna för att höja den gemensamma kompetensen för det kommande arbetslaget, men man måste kunna åstadkomma det även om utbildningen sker på fler ställen än ett. Jag föreslår till exempel en utbildningsort i norra Sverige, en i Mälardalen och en i södra Sverige.

Per Larsson, en känd föredragshållare, präst och författare samt ekoteolog, sa att vi måste hushålla med resurserna och miljön. Att då alla ska sitta och åka till Uppsala från hela Sverige är inte att hushålla vare sig med mänskliga eller miljömässiga resurser. Sedan kan man också ställa sig frågan var alla ska bo under sin studietid i Uppsala. Om så kallade kyrkliga miljöer som byggts upp på flera platser i landet har någon betydelse för den kyrkliga utbildningen, menar då Svenska kyrkan att dessa miljöer inte längre kan bidra till en del av det viktiga som varje kyrkligt anställd har att förvalta? Är det enbart viktigt med en akademisk miljö? Vad är det vi totalt sett rustar våra kommande kyrkligt anställda till?

Tar man en titt på kartan ser man, att större delen av landet ligger norr om Uppsala. Jag är mycket medveten om att vi befolkningsmässigt är försumbara, men det kan vi tacka Mälardalen till stor del för. Våra ungdomar har åkt hit ner, de har studerat, de har bosatt sig och skaffat jobb här. Vi i glesbygden har försörjt dessa områden med arbetskraft och vi tycker det är dags att detta betalas tillbaka, om så bara en bråkdel av vad vi i glesbygden skänkt bort i form av bland annat ung arbetskraft.

Jag frågar mig, liksom motionären Britt Louise Agrell, om det verkligen är riktigt att ett sådant här viktigt och avgörande beslut fattas i en nämnd. Tanken att låta hela Sverige leva var och är en solidarisk tanke, som allt mer försvinner när ekonomin ska råda. Stoppa centraliseringen av de kyrkliga utbildningarna!

Bifall till motion 2012:37. Tack för ordet.

IRENE GUSTAFSSON:

Presidiet, ledamöter, biskopar och övriga åhörare! Att kunna studera var du än bor i Sverige är i dag självklart. Hur mycket hemstudier och hur mycket platsbundna timmar som ingår i utbildningarna eller kurserna kan variera. Ny teknik används för föreläsningar och instruktioner. Sveriges olika högskolor och universitet hjälps åt för dessa fysiska eller virtuella möten med studenterna i ett mixat utbud, allt för att tillmötesgå de nya kraven från omvärlden.

Det verkar lite märkligt att man försöker få allt på en utbildningsort. Behöver man inte söka från hela landet? Frågorna är många. Jag kan ta ett exempel från min egen vardag. I Umeå fanns tidigare en distansutbildning för audionomer. På Sunderby sjukhus i Luleå är två audionomer sjukskrivna och två är mammalediga och det är omöjligt att få vikarier för dessa. Tidigare, när det fanns en utbildning uppe i Västerbotten, var det aldrig något problem att få tag på någon vikarie. Nu får människor med hörselproblem vänta i flera månader innan de får träffa en audionom, även om de är helt beroende av hjälpmedel och inte kan arbeta.

Närhet till utbildningsorterna är viktig när man ska välja vad man ska utbilda sig till. Dessutom är det till exempel många barnfamiljer som försöker kombinera studier med hemarbetet. Det är olyckligt om rekryteringen till utbildningarna bara blir från den ena delen av landet. Risken finns att det blir svårt att få utbildad personal uppe i den norra delen av vårt avlånga land. Det är en viktig fråga som bör tas i beaktande. Vi har en rikstäckande kyrka och då bör man även kunna räkna in den norra delen.

Jag förstår alla farhågor som finns med en centralisering av utbildningarna och jag yrkar bifall till reservationen.

BERTIL MURRAY:

Ordförande, biskopar, ledamöter och övriga! Bifall till reservationen. Lägg inte alla ägg i samma korg. Det är lång erfarenhet av kraschade ägg men också av

kraschade ambitioner som har lett till det uttrycket. Som Stefan Demert sjöng: "Dom krascha mot en vägg, det blev en enda röra utav folk och få och ägg." Därför vill jag säga: Lagg inte all utbildning i samma stad och på samma institution. Att koncentrera utbildningen till Uppsala och – jag vet inte – inledningsvis möjligen Lund är för mycket på prästernas villkor också. Vad blir effekten för rekrytering i sin helhet och i hela landet? Får vi samma tillgång till diakoner, pedagoger, musiker och präster? Vad blir effekten för identiteten, när folkhögskoletraditionen tas bort ifrån musiker och pedagoger? Vad blir effekten för utbildningsinstitutionerna och deras samlade erfarenhet, Vårsta, Johannelund, Ersta, Sköndal, Bräcke? Är stordrift bättre än smådrift? Är enfald bättre än mångfald?

Nej, det hjälps inte att många har tänkt länge och mycket kanske, om man ändå bara slår dövörat till kritiken. Då är risken att vi snart får sjunga som Stefan Demert. Vi la all vår utbildning i ett enda institut, det blev en enda röra utav alltihop till slut.

BISKOP ÅKE BONNIER:

Ordförande, ledamöter, biskopar, åhörare vid när och fjärran fält! Allra först vill jag säga att jag helt delar Antje Jackeléns uttalande, men jag vill också understryka något och påminna om våra judiska bröder och systrar, som ofta belyser mycket allvarliga ting med humor. Jag vill låna det greppet från dem.

En judisk man fick frågan vad han skulle göra om han blev strandsatt på en öde ö. Han skulle bygga två synagogor, svarade han. "Två synagogor?" frågade den andra. "Ja, en som jag skulle gå i regelbundet och en som jag aldrig skulle sätta min fot i." Med detta vill jag understryka mitt särskilda yttrande, som återfinns i betänkandet. Det är principiellt viktigt med mer än en utbildningsort. Det är begripligt att Nämnden för utbildning, forskning och kultur har fattat ett beslut om ett utbildningsinstitut. Det verkar klokt att samla profilutbildningarna på ett sådant sätt, men att också minimera utbildningsorterna till att i slutänden bara vara en menar jag är djupt olyckligt. Det är olyckligt ur studentsynpunkt, därför att det försvårar för studenterna, inte minst ur bostadssynvinkel men också av familjehänsyn i övrigt. Dessutom är det bättre med fler utbildningsorter, som möjliggör en dynamik som annars omintetgörs.

Jag vill upprepa, att utvecklingen av den pastoralteologiska utbildningen med fler än en utbildningsort dessutom främjas, vilket i sin tur skulle kunna leda till utveckling av olika spetskompetenser med växelverkan mellan undervisning, utbildning och forskning.

KRISTINA BACKE:

Ordförande och alla kyrkomötesvänner! I går talade vi mycket om territorialbegreppet här i kyrkomötet. År 2003 firade vi i Lund stort i det gamla ärkesätet. Vi firade 900 år. Lund var alltså ärkesäte för Sverige, Norge, Danmark, Island och Rügen. När jag läser det som står i utskottets övervägande när det gäller det pastoralteologiska slutåret känns det absolut felaktigt, att det ska begränsas på ett sådant sätt som det står i texten: "Utskottet konstaterar att beslutet innebär att utbildningsinstitutet placeras i Uppsala och att verksamheten inledningsvis förläggs till två utbildningsorter, Uppsala och Lund. Efter en övergångsperiod kan verksamheten komma att bedrivas på en ort."

Jag har ett eget yrkande där det ska stå: "Utskottet konstaterar att beslutet innebär att utbildningsinstitutet placeras i Uppsala och verksamheten förläggs till två utbildningsorter, Uppsala och Lund." Tack.

ANNE-CHARLOTTE FRÖBERG:

Ordförande, kyrkomötet, biskopar! Jag vill göra ett inlägg i den här debatten. Jag sitter som styrelsens ordförande för Jämshögs folkhögskola. Jag tycker det är synnerligen olyckligt att nämnden redan fattat beslutet om de kyrkliga utbildningarnas framtid. Frågan borde ha fått utrymme här på kyrkomötet.

I presidiet på Jämshögs folkhögskola är vi mycket bekymrade över vad som händer. Svenska kyrkans grundkurs försvinner. Församlingspedagogutbildningen försvinner. Ja, det är mycket oro och många diskussioner på skolan bland personalen och bland kursdeltagarna. Jag vill framföra särskilda hälsningar från församlingspedagogerna. De säger unisont: Varför centralisera och akademisera? Folkhögskolan, har det visat sig i utredningar, genomför en god högskolemässig utbildning. Vi vill understryka att vi behöver folkbildning, mångfald och spridning. Vi behöver ha de kyrkliga utbildningarna på flera platser i vårt avlånga land och vi behöver värna om de målgrupper som vill gå en kyrklig utbildning förlagd till folkhögskola.

Nu ska jag ta lite från en diskussion som vi hade på folkhögskolan. Rita ett k. Låt det stå som en symbol för Svenska kyrkan men vänd på k:et. Den ena änden är tradition och den andra änden nyheter. Vi är bekymrade på folkhögskolan, eftersom vi ser att det är för mycket nyheter.

Jag vill avsluta mitt inlägg med att säga: Nämnden är välkommen till folkhögskolan för en fortsatt dialog. Jag yrkar bifall till utskottet i övrigt.

BIRGER WERNERSSON:

Herr ordförande, ledamöter och biskopar! Bertil talade ju om ett ägg och att inte lägga allt i en korg. Det kan bli äggröra också om det är flera ägg. Nu har vi ett ägg i samma korg.

Ordförande! Först yrkar jag bifall till utskottets förslag. Jag tycker det är bra i ett inledningsskede, att nämnden föreslagit ett utbildningsinstitut med två utbildningsorter för den pastorala utbildningen, en i Lund och en i Uppsala. Jag är övertygad om att den nya inriktningen av utbildningar kommer att bli bra. Likaså är jag medveten om att antalet studenter framöver kommer att minska, vilket kommer att kräva nya beslut i utbildningsfrågorna.

Med detta ytterligare en gång, bifall till utskottet.

HELENA KLAHR FAST:

Ordförande, biskopar, ledamöter och åhörare! Enligt Tomas Nygren, som är rektor på Johannelund, innebär Nämnden för utbildning, forskning och kulturs centraliseringsbeslut att från och med den 1 augusti 2013 den mest integrerade prästutbildningen i Svenska kyrkan stoppas, en prästutbildning som ges på Johannelund. Efter 1 augusti nästa år kommer Johannelund enbart att kunna utbilda präster för EFS och inte för Svenska kyrkan i övrigt. Johannelunds prästutbildning är uppbyggd så, att pastorala moment ingår genom hela utbildningen. Denna prästutbildning möjliggjordes genom att Biskopsmötet 1981 godkände upplägget. Det är många nu aktiva präster i Svenska kyrkan som har valt att gå den här utbildningen. Därigenom har Johannelund fått vara med och berika hela Svenska kyrkan. Prästutbildningen med samisk inriktning, som ger kompetens att arbeta i samiska områden, är så vitt jag förstår också unik för Johannelund och borde också behövas även i fortsättningen.

Relationerna mellan EFS och Svenska kyrkan fastställdes i en överenskommelse 1990, vilken sedan förnyades 2009. Då sas det, att även Johannelunds roll för prästutbildningen skulle förtydligas i kommande genomarbetning av utbildnings-

dokument. Det är besvärande att man i nämndens beslut inte tar hänsyn till intentionerna i den här överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och EFS. Jag har själv ingen direkt koppling till EFS, men jag anser att det är mycket angeläget att värna mångfalden inom Svenska kyrkan, där EFS och prästutbildningen på Johannelund är en viktig del. Jag vill skicka med kyrkostyrelsen, utskottets ordförande och nämndens ordförande och även biskoparna en mycket stark önskan, oavsett vilket beslut som fattas här på kyrkomötet i denna fråga, att ni ser över beslutets konsekvens i förhållande till prästutbildningen på Johannelund. Tack.

NILS GÄRDER:

Herr ordförande, kyrkomötesledamöter, biskopar! Cecilia Brinck, som talade för utskottet, förklarade att utskottet ville avvisa motion 2012:37, det vill säga inte sakbehandla den, eftersom man menade att där hade överlämnats ett uppdrag till nämnden och nämnden hade fullgjort detta. Jag tycker det är en viktig utgångspunkt för tolkningen av hela detta samtal. Jag drar slutsatsen, vilket jag tycker också framgår av hur pass kortfattat betänkandet är, att det egentligen inte har förekommit någon sakbehandling i utskottet av frågan. Därför är det oerhört viktigt att inte kyrkomötet drar slutsatsen, att frågan om utbildningarnas lokalisering är avgjord genom ett kyrkomötesställningstagande här och nu. Tvärtom tror jag Cecilia Brinck gör rätt när hon förklarar, att man har gjort en summarisk behandling och mer refererar vad nämnden kommit fram till.

Jag kan vara nöjd med det, därför att dessa frågor som nu har berörts av många är mycket angelägna och långt ifrån är fullständigt behandlade. Det är också viktigt att man läser texten rätt, när man nu talar om en övergångsperiod som *kan* vara två år men som naturligt också kan vara väsentligen längre. Man kan också uttrycka det "tills vidare", om man vill tolka det så.

Biskop Åke Bonnier pekar naturligtvis på en mycket viktig fråga, när det handlar om värdet av en, ska vi kalla det, intern konkurrens på ett nyttigt sätt. En annan sak som jag tror måste diskuteras ytterligare är nämndens beräkningar av dimensioneringsbehoven. Jag tror nämnden har gjort en rätt bedömning av det totala utrymmet för löne-medel i kyrkan om något årtionde, men jag tror nämnden har alldeles förenklat saken genom att anta att nedskärningarna i utbildningarna blir likformiga. Om jag räknar rätt skulle det innebära, att nämnden antar att antalet prästtjänster i landet skulle minska med nästan 1 000 under planeringsperioden. Jag tror det är helt realistiskt och skulle få alldeles katastrofala konsekvenser.

Jag skulle också vilja beröra en annan sak som har att göra med just Lund. Det finns som alla vet en samverkan mellan universitetet och pastoralinstitutet. Kyrkan är mycket beroende av universitetet. Staten bekostar där den kvalificerade teologiska forskningen och den teologiska utbildningen, men denna lever i en samklang med pastoralinstitutet. Därför tror jag det för kyrkan är oerhört viktigt att inte Lund, som är ett expansivt universitet, förlorar sin teologiska fakultet. Tack, herr ordförande.

CECILIA BRINCK (REPLIK):

Herr ordförande! Jag tror inte någon som deltog i Kyrkolivsutskottets arbete under förra sessionen anser att vi behandlade motionen 2012:37 summariskt. Tvärtom hade vi en lång och bitvis väldigt intensiv diskussion i form såväl som i sak. Vi konstaterade nämligen ganska fort, att redskapet att avvisa eller att

förklara motionen besvarad inte finns i det här sammanhanget. Det är ett verktyg vi inte har. Vi kan bifalla eller vi kan avslå och vi var då tvungna att avslå.

NILS GÅRDER (REPLIK):

Normalt sett ägnar sig ett utskott inte i huvudsak åt formfrågan. Jag inser också att man nu har diskuterat sakfrågan, men jag lyssnade nyss på inledningsanförandet och drar min egen slutsats om vad som var i fokus. Jag tror det är viktigt att inse, att frågan inte är avgjord och avgörs naturligtvis inte heller i plenum, eftersom detta är en fråga som kräver en mängd olika tillämpningsöverväganden. Tack.

INGRID KARLSSON:

Åhörare, ledamöter och biskopar! Jag vill tala för att stödja den lokala, kyrkliga utbildningen, den grundläggande utbildningen. Anne-Charlotte Fröberg talade om folkhögskolan i Jämshög. Jag kommer från Jämshögs församling och kan intyga hur viktigt det är för församlingen, orten och kommunen med dessa utbildningar. Vi har ju, precis som Irene sa, en rikstäckande folkkyrka och då är det också viktigt att vi har en utbildning över hela landet. Vi har haft glädje av eleverna på Jämshögs folkhögskola. De har deltagit i gudstjänstlivet i vår församling. De har varit ledare för våra ungdomar i Svenska Kyrkans Unga. Dessutom bidrar det till arbetstillfällen inom kommunen.

Vår förhoppning är att dessa kyrkliga utbildningar får finnas kvar på lokala orter. Visserligen är Olofström i södra Sverige ingen glesbygd, men det behövs verkligen utbildningar även där. Jag hoppas att vår folkhögskola får vara kvar. Tack.

HAKON LÅNGSTRÖM:

Herr ordförande! När det gäller utbildningarna finns det missförstånd. Det hör man av debatten. Jag ska försöka reda ut några saker.

Att läsa till de här fyra kyrkliga yrkena som vi nu talar om och som nämnden har i uppdrag att arbeta med, alltså präster, diakoner, kyrkomusiker och pedagoger, gör man över hela landet. För grundutbildningen använder vi oss av de statliga utbildningarna. Den läser man överallt. Det som det handlar om och som vi ska göra i egen regi är den pastoralteologiska slutterminen eller slutterminerna, alltså max två terminer. Det är det som det handlar om. Sedan kan man läsa över precis hela landet.

Vidare är det så när det gäller kantorerna, att de fortsättningsvis också liksom i dag kommer att utbildas på folkhögskolor och kanske på någon musikhögskola. Det tas inte heller bort. De får också sin pastoralteologiska skolning på sin folkhögskola där de går. Ibland låter det som om vi utbildar 10 000 elever och då kan vi sprätta ut dem över hela landet. Det handlar, mina vänner, om ungefär 100 elever och vi har sett stora fördelar med att samordna utbildningen. Man ska ju sedan arbeta i samma församlingar och man får då redan när man utbildas pastoralteologiskt en gemensam utbildning. 100 stycken. Åkes historia om synagogan tycker jag är underbar. Vi har haft en sådan synagoga i flera år, som ingen människa har satt sin fot i. Jag ska inte nämna platsen. Svenska kyrkan har betalat för utbildning, där vi inte har haft någon student på många, många år. Vi har alltså testat det, Åke, men din historia är helt underbar. Jag älskar den.

Så här ligger det alltså till. Då är det så här, att ett utbildningsinstitut är det som har hand om detta. Vi har tyckt att Uppsala är en bra plats, eftersom vårt kyrkokansli finns här. Sedan har vi till en början två orter, Uppsala och Lund, två

klassiska utbildningsorter. Vi har inte satt någon bortre gräns för detta. Det är rätt märkligt. När jag tänker på att vi präster har fått välja mellan de två orterna, Uppsala och Lund, har det gått bra. Det är ganska många präster i Sverige och även ganska många pensionärer som har överlevt detta. Om det skulle visa sig att Lund blir så oerhört populärt att de flesta går dit, får vi ju tänka på det om några år och se hur vi gör då. Det är inte låst. Tack.

INGER GUSTAFSSON:

Ordförande, kyrkomötesledamöter, biskopar och andra! Det här är en viktig fråga, det har vi förstått. Vi har arbetat intensivt i nämnden med utbildningsfrågorna. Vi har känt ett tryck på oss att vi måste bli färdiga med denna långbänk. Vi har gjort undersökningar. Det finns kilovis med handlingar, det finns enkäter, det finns stiftsrundor, det finns samtal. Vi har kartlagt alla våra utbildningsorter. Vi har tittat på det antal som finns och många gånger är det väldigt få elever eller studenter på de olika ställena. Vi har alltså sett litenhetens betydelse. Vi har jobbat intensivt och i nära samverkan med kyrkostyrelsen och dess arbetsutskott. Presidiet har vid ett stort antal tillfällen varit inkallat för att lämna synpunkter och rapporter på vårt arbete och vi har känt ett stöd i detta. Det har varit viktigt för oss att arbeta i samklang. Nämnden har också själv aktualiserat frågan om vem som äger beslutet. Vi har fått det och man har sagt att vi arbetar korrekt. Det är vi som hittills äger frågorna som vi jobbar med och de beslut som vi har fattat. Efter den juridiska expertisen känner vi oss trygga i det beslutet.

Naturligtvis har vi vägt mycket för och emot. Det finns en mängd faktorer att fundera över. Det finns ett Sverige som är ett stort och långt land, det finns studentperspektiv och familjeperspektiv, utbildningsperspektiv och traditioner. Vi har ändå bestämt oss. Det gäller ett litet antal, 100 till 150 som Hakon sa, varav jag tror kanske de flesta under vissa perioder är präster. Där vill jag instämma i Nils Gårders diskussion om antal. Det är alltså inte många. Då tycker vi, att de under sin studietid bör träffas i alla fall en gång och sammanföras, samarbeta och samutbildas inom Svenska kyrkan. Vi vill äga den utbildningen och vi vill kunna styra den. Det har funnits diskussioner om köp-säljssystem eller om att göra på något annat sätt, men alla andra studieår kan man läsa var som helst i Sverige. Det finns mängder av utbildningsorter. Jag är så gammal att det fanns nästan bara två alternativ när jag skulle läsa vid universitet. I dag har ju våra ungdomar och alla ett stort antal alternativ att välja mellan. Men när det sedan kommer till det sista svenskkyrkliga året förordar vi ett institut och att det ska vara i Uppsala med en start i både Uppsala och Lund.

Nämnden kommer att arbeta lika intensivt som vi har gjort under hela nästa år också. Sedan kommer vi på upploppet att lämna över till den nya kyrkostyrelsen, som vi hoppas, högkvalitativ och hållbar utbildningsorganisation för den att ta vid. Tack.

CHRISTINA HOLMGREN:

Ordförande, ledamöter av kyrkomötet, biskopar och åhörare! Jag yrkar bifall till reservationen. Ja, vi är kyrkomötesledamöter och vi har faktiskt rätt att ha synpunkter på hur Nämnden för utbildning, forskning och kultur har jobbat med den här frågan. Vi har ju en demokratisk folkkyrka. Som ledamot av kyrkomötet tar jag mig den rätten att faktiskt ifrågasätta motiv och anledningar till varför nämnden har kommit fram till det här beslutet. Jag ställer mig helt bakom biskop Antje Jackeléns anförande. Vi lever ju också i en verklighet i Kyrksverige, i folkkyrkans Sverige. Alla bor inte i tätorter. Alla är inte unga studenter. Alla har

inte tio mil till sin studieplats. Vi ska väl ändå se till, att vi har yrkesutbildningar som lockar en mångfald av människor med olika erfarenhet och bakgrund. Vi ska utbilda inte bara dagens utan också morgondagens yrkesgrupper i Svenska kyrkan. Vi ska väl inte bara se till ett minimum av utbildningsplatser. Vi ska försöka maximera utbildningarna. Det kan finnas någon som är intresserad av Svenska kyrkans utbildningar också utanför vårt eget rekryteringsbehov.

Jag tycker vi i dag lever i en helt annan verklighet. För 20, 30 år sedan reste man till en speciell ort och där stannade man tills man var klar. Vi ska inte exkludera människor från de här möjligheterna. Vi ska vara nutidens och framtidens folkkyrka, Svenska kyrkan i världen. Tack.

STAFFAN HOLMGREN:

Ordförande! Det normala när man delegerar till något organ är, att man också säger att frågan i principbeslut bör föras högre upp. När vi i revisionen hade en överläggning med presidiet för Nämnden för utbildning, forskning och kultur, diskuterade vi just vem som fattade det avgörande beslutet. Vi fick nog intrycket av, att den här frågan skulle gå till en högre nivå och egentligen till kyrkomötet.

Nu visade det sig att det inte var så det var tänkt. Jag tycker fortfarande att frågan borde ha varit underställd kyrkomötet, eftersom det är en sådan genomgripande förändring av utbildningsorganisationen. Därför tycker jag det är bra att det kom en motion, så att man fick diskutera frågan. När det sedan gäller nämndens själva arbete har vi intrycket att detta har gjorts mycket gediget. Det är en fråga som har diskuterats väldigt mycket, den har varit föremål för remissomgångar och det har varit mycket synpunkter på detta. Nu har jag uppfattat det som att nämnden verkligen har genomarbetat frågan. Man har belyst den ur kvalitetssynpunkt och ur ekonomisk synvinkel och man har också, som har framhållits här, belyst omfattningen av antalet studenter. Inför framtiden tror jag man verkligen måste tänka på hur stor organisation Svenska kyrkan har råd med. Man måste anpassa sig till de förutsättningar och de realiteter som föreligger och det har jag uppfattat att nämnden har gjort.

Nu när diskussionen pågår här förstår man alla lokala intressen. Jag kommer osökt att tänka på när riksdagen på sin tid diskuterade regementsnedläggningar. Då kom från alla orter som hade regementen som skulle läggas ner alla argument som fanns mot nedläggning. Jag har full förståelse och respekt för att de som sitter ute i bygderna tycker, att det är hotande med en centralisering. Jag tror ändå att det är nödvändigt att våga ta ett sådant beslut inför framtiden. Även om jag alltså har haft synpunkter på formfrågan, där jag kanske tycker man skulle ha haft en annan handläggning, har jag i sakfrågan fullt förtroende för det arbete som nämnden har lagt ner.

Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

KARIN LÅNGSTRÖM VINGE:

Herr ordförande! Jag är också motionär och vill yrka bifall till motion 2012:37 av Britt Louise Agrell med flera. Det går ju inte att ta miste på, att nämnden har gjort ett engagerat arbete och lagt ner väldigt mycket tid på det här, vilket tacksamt erkänns. Nu är det några som är bekymrade och vi vill ta tillfället i akt att uttrycka vår bekymmersamhet i frågan. Jag vill inte rada upp argumenten igen utan ställer mig bakom biskoparna Antje och Åke samt Britt Louise, Christina, med flera. Tack för ordet.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

När vi förut har haft diskussioner om lokalisering av utbildningar har det gärna blivit lokaliseringsdiskussioner och frågor om hur man ska subventionera olika institutioner som finns. Här har Nämnden för utbildning, forskning och kultur försökt börja i en annan ände – och det började för flera år sedan – genom att försöka gå igenom vad det är för behov vi har, vad det är för krav man kan ställa, vad det är för kvalitet vi kan erbjuda och vilket utbildningssamhälle i övrigt det är som det här ska göras i. Även om jag också har synpunkter på en del saker och kan känna att detta inte blir enkelt, att detta får vi allt försöka ordna till på något smidigare sätt, har jag respekt för det helhetsgrepp som har tagits. Jag tror att jag också talar för en majoritet i kyrkostyrelsen. Det är det intrycket jag har fått.

Här försöker man hantera en mycket svår uppgift, där det finns väldigt många olika delintressen. Jag behöver inte upprepa det som Hakon Långström sa, men jag vill ändå stryka under det. Vad handlar det om i utbildningsväg? Jo, om ett år eller ett halvår, medan man bedriver den övriga utbildningen på många, många håll i landet. Det blir ännu mer tydligt med den föreslagna nya pedagogutbildningen. Jag tror vi måste inse, att detta ungefär är den dimension som vi ska ha, om vi ska uppnå en kritisk massa, om vi verkligen ska få till att olika yrkesgrupper ska få träna med varandra, få se varandras kompetenser och ta vara på det, om vi ska få ett bättre arbetssätt i församlingarna bland utbildade när de kommer ut.

Vi ska inte underskatta komplexiteten i de fortsatta uppgifterna. Kyrkostyrelsen ska fastställa utbildningsplaner för vörningstjänsterna och det återstår mycket att hantera i det. Sedan ska kyrkomötet fastställa budget och det återstår naturligtvis mycket den dagen vi kommer så långt. Hittills har jag förtroende för det arbete som nämnden har lagt ner.

BRITTA BROMAN:

Ordförande, ledamöter! Jag har hört präster nu från Luleå, Härnösand och Lund. Därför vill jag komma med en erinran från västra Sverige och tala om, att där redan finns en stor kompetens på utbildningssidan i diakoni, teologi och musik. Att därför lokalisera all utbildning till Mälardalen känns mycket olyckligt. De människor som studerar i Göteborg, till exempel, är oftast människor som har bildat familj. Detta kan i sin tur innebära, att de väljer bort den kyrkliga utbildningen. Det vore ju utarmande i längden om så skedde.

Därför önskar jag bifall till reservationen.

TORBJÖRN ARVIDSSON:

Jag yrkar bifall till reservationen. Det här är min första period i kyrkomötet. Jag tänkte bara få säga, att jag vill uttrycka min stora respekt för kyrkomötets uthållighet när det gäller debatter här i plenum. Det gäller ledamöterna i allmänhet och det gäller presidiet i synnerhet. Jag är grymt imponerad.

Trots att ni är så uthålliga ska jag inte förlänga debatten. Jag tycker att det har varit välformulerade argument från båda sidor, men argumenten för reservationen tycker jag har framställts så bra, att jag inte upprepar något av dem. När vi fick ett så fint citat av Åke Bonnier från den judiska traditionen tänkte jag att vi väl kan få lägga till ett från den västkustska traditionen. Jag tror att mångfald nästan alltid är bättre än centralistisk enfald. Vår vän Bengt Pleijel säger: "Mångfald, inte likriktning, är Bibelns väg. Det ligger en doft av död i ordet likriktning."

Bifall till reservationen.

BERTIL PERSSON:

Kyrkomötet har självfallet rätt att uttala sig om precis vad man vill, även om lokalisering av utbildningar. Det finns mycket att säga om utbildningspaketet. Det har i alla fall gjorts ett fantastiskt jobb. Jag kan ifrågasätta delar av det, men ingen ska tvivla på att det har gjorts ett gediget arbete.

När jag begärde ordet saknade jag i debatten företrädare för nämnden, som kunde ge lite mera fakta om vad det egentligen handlar om. Nu har Hakon Långström lättat på en del av förlåten och Staffan Holmgren har bidragit. Jag tycker bara att vi ska komma ihåg vad det handlar om. Det är korta utbildningar och ett litet antal studenter. I dag har vi en mångfald utbildningsplatser som kostar en sjuherrans massa pengar. En liten tanke på att det hela ska gå ihop borde vi också ha. Men är det så att det räcker till mer än ett pastoralinstitut, kan man gärna lägga det i Lund.

NIKLAS LARSSON:

Ordförande, biskopar, ledamöter och åhörare! Det är första gången för mig här i talarstolen, så det är lite spännande. Svenska kyrkan kommer även i framtiden att ha behov av utbildade personer med olika geografiskt ursprung. En del, ganska många, väljer att söka sig till kyrkans utbildningar efter att de har bildat familj. Då tycker jag det är viktigt med närhet i vårt avlånga land. Jag är själv ung. Jag tror faktiskt att jag är yngst i kyrkomötet. Jag har inte sett så många i 24-årsåldern här inne.

Jag konstaterar, liksom De Ungas Kyrkomöte, att det är en fördel med flera utbildningsorter om man ska välja en kyrklig utbildning överhuvud taget. Jag ser just nu inget omedelbart hot mot de decentraliserade utbildningar som för närvarande finns på olika håll i landet, men det gäller att se upp om vi i fortsättningen ska kunna rekrytera bra personal. Det är då viktigt att kyrkan ser till landets helhet och är beredd att avsätta medel till utbildning.

Låt mig ta ett exempel. Jag har en god vän som studerar till församlingspedagog på Jämshögs folkhögskola i Blekinge, den som varit lite omtalad här innan. Det är inte säkert att han hade valt den utbildningen om den inte hade funnits på nära håll. Jämshögs folkhögskola har utbildat församlingspedagoger under många år och det vore olyckligt om den nu skulle försvinna. Utifrån mina tankar att hela Sverige ska leva är det oerhört viktigt med utbildning på flera olika orter. Tack.

TERESIA DERLÉN:

Niklas, nu ställde du till det här för mig. Du får vänta ett tag. Hakon Långström nämnde att vi präster har fått välja mellan två utbildningsorter länge de senaste åren. Jag vill nämna en tredje. Jag har själv gått på pastoralinstitutet på Westcott House i Cambridge. Det är ett gott *middle to high church* prästseminarium i den anglikanska kyrkan. Tro mig, liturgi är viktigt. Jag vet hur man håller ett rökelsekar när en biskop är i processionen. Ni biskopar kan ju komma till mig sedan.

I Cambridge finns också ett ställe som heter Ridley Hall, som också tillhör den anglikanska kyrkan. Det är också ett prästseminarium där. De vet inte vad liturgi är, där är det väldigt *evangelical*. De har alltid med sig Bibeln. När vi möttes före föreläsningarna satte vi studenter oss gärna på var sin ända av salen och allra helst hade vi lite metodister, reformerta, baptister och katoliker där mellan oss som en buffert. Det enda vi hörde var lite bibeltrassel där bortifrån. Den här spännvidden kanske skrämmer en del goda representanter för Svenska kyrkan, men tro mig, denna spännvidd mäter också den spännvidd som finns bland folket. Det håller i gång en livaktig teologisk, liturgisk, pastoral diskussion. Förhoppningsvis har vi

också en spännvidd i vår svenska folkkyrka bland våra medlemmar, en spännvidd som vi som präster, diakoner, musiker, pedagoger, medarbetare helt enkelt, måste kunna möta. Jag vill inte låsa fast mig vid någon ort. För mig spelar det ingen roll ifall utbildningsorterna finns i Korpilombolo eller på Ven, men jag tror det är viktigt att vi har olika utbildningsinstitut.

Jag vet inte om det är möjligt, men jag vill gärna skriva upp mig på biskop Bonniers särskilda yttrande. Annars vet ni vad jag tycker ändå. Tack så mycket.

ANN-SOFIE PERSSON:

Ordförande, biskopar, ledamöter och lyssnande och twittrande. Vi hoppas väl att det är slut på talare. Vi får se. Många utbildningsplatser, ett fåtal studenter, det är en värld som vi har levt i ganska länge i Svenska kyrkans utbildningar. I stället för det vill vi samla alla studenterna inom ett och samma institut, en plats där alla kan mötas med var sina spetskompetenser och där alla kan bryta tankar och funderingar med varandra. Det är lättare när man är fler studenter än när man går i en klass på kanske 7 till 8 studenter. I ett institut kan det finnas ett flertotal, mellan 50 och 75. Att det finns en plats där man kan mötas, tänka, möta andra med andra traditioner från andra geografiska platser i landet tror jag gör, att vi blir bättre rustade för ett långt arbetsliv i Svenska kyrkan.

Som en av ledamöterna i nämnden välkomnar jag ändå alla synpunkter som vi har fått in på vägen. Vi har försökt ha en så öppen process som det har varit möjligt. Precis som vi har gjort hela tiden har vi lyssnat på synpunkter som har kommit i dag, liksom vi självklart lyssnar på synpunkter som kommer in i framtiden. Tack.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 124.